

Focus op Vakmanschap
“Vertaling naar informatie en systemen”

Een opzet voor een programmaplan

1 Aanleiding

1.1 Beleidsprogramma

Het beleidsprogramma "Focus op Vakmanschap" geeft voor de komende jaren richting aan de sector MBO. Het programma is inhoudelijk gericht op de hoofdthema's:

- Verhogen kwaliteit van het beroepsonderwijs
 - Meer onderwijstijd, betere examens en professionele docenten
 - Intensiveren en verkorten opleidingen
 - Betere examens en invoering CE Nederland en rekenen obv: referentieniveaus ne/re
 - Professionaliseren docenten
 - Verminderen van kwalificaties en opleidingen
 - Wijziging en vereenvoudiging kwalificatiestructuur
 - Regionaal aanbod aan opleidingen ofwel macrodoelmatigheid
 - Samenwerking vmbo, mbo en hbo
- Vereenvoudiging van het BVE stelsel
 - Beëindiging drempelloze instroom in mbo niveau 2
 - Entreeopleidingen (inschrijving, bindend studieadvies)
 - Vavo onder aansturing van het Rijk
- Besturing en bedrijfsvoering op orde
 - Besturing en bedrijfsvoering door de instelling
 - Intern toezicht van de instelling
 - Besturing, bekostiging en toezicht door de overheid

Veel van de aangekondigde maatregelen en ontwikkelingen leiden tot meer of minder ingrijpende wijzigingen in de informatiehuishouding binnen de instelling en hebben gevolgen voor de informatie-uitwisseling tussen instellingen onderling en/of met de overheid.

1.2 Houtskoolschets

In een bijeenkomst op 27 juni 2012 heeft een brede groep partijen samen de gevolgen voor het informatielandschap besproken en een gezamenlijke activiteitenagenda opgesteld. Bij het opstellen ervan hebben OCW (directies Bve en Kennis), Duo, Inspectie, Kennisnet, saMBO-ICT en natuurlijk de instellingen zelf, een rol gespeeld. Als resultaat van deze bijeenkomst is een verslag gemaakt met daarin opgenomen een houtskoolschets en een eerste uitwerking van acties.

Dit document, de "vertaling naar informatie en systemen", is een eerste uitwerking van de activiteiten, geeft een beeld van de organisaties die erbij betrokken zijn en geeft inzicht in de input die deze organisaties leveren aan de realisatie.

Focus op Vakmanschap is een beleidsprogramma, gericht op verbetering van het MBO, door het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs, vereenvoudiging van het stelsel en een efficiëntere en betere bedrijfsvoering. Geen van de doelstellingen kan zonder een adequate invulling van

informatie-uitwisseling en de inzet van ICT. ICT is geen doel op zich, het gaat erom dat er een betere kwaliteit wordt geleverd, waarbij de doelstellingen slechts behaald kan worden wanneer de systeemkant voldoende is ingevuld. Daarmee is dit programma een voorwaarde om de beoogde doelstellingen te behalen. De MBO-student is daarmee uitdrukkelijk diegene die moet profiteren van het programma.

Dat kan op een directe manier door meer innovatieve mogelijkheden te bieden in het kader van de onderwijstijd, maar bijvoorbeeld ook door een efficiënt inschrijfproces.

saMBO-ICT werkt vanuit het kader van Triple A en maakt gebruik van deze referentiearchitectuur bij de verschillende activiteiten. Dat geldt zeker ook voor de acties die in dit document staan beschreven. De resultaten zullen onderdeel worden van de semantische wiki, die is ontwikkeld ten behoeve van het vastleggen van processen in Triple A.

Bij dit programmaplan zijn, naast saMBO-ICT, de volgende organisaties betrokken:

- Kennisnet
- DUO
- MBO Raad
- Instellingen

Tevens zal met de andere deelnemers aan de bijeenkomst van 27 juni jl. dit plan worden besproken. Daartoe wordt in oktober/november een dag worden georganiseerd met dezelfde deelnemers als op 27 juni.

1.3 Welk probleem lossen we hiermee op

Uit de bijeenkomst rondom het Actieplan is gebleken dat veel beleidsmaatregelen hoge impact op de informatiehuishouding binnen en tussen instellingen en de overheid. Belangrijke vraagstukken die hieruit naar voren komen, kunnen instellingen individueel zelf niet oplossen. Dat moet in gezamenlijkheid (bijvoorbeeld impact wijziging kwalificatiedossiers). Hierin spelen landelijke organisaties als MBO Raad, DUO, SBB en Kennisnet een belangrijke rol. Andere maatregelen vergen van instellingen de nodige inspanning waarbij zij ondersteuning nodig hebben om het binnen de gestelde tijdsdoelstellingen op te lossen. Bij sommige maatregelen is nog onvoldoende duidelijk welke impact het überhaupt heeft op de informatiehuishouding binnen instellingen.

Belangrijk is ook dat informatievraagstukken in relatie tot elkaar worden opgelost, dus niet geïsoleerd per onderwerp. Zo heeft bijvoorbeeld een project rondom kwalificatiedossiers direct impact op het aanmelden en inschrijven.

1.4 Welke risico's lopen we als we het niet doen

Wanneer de systeem en informatiekant onvoldoende wordt opgepakt rondom Focus op Vakmanschap, kan de situatie ontstaan dat uitvoering van het beleid, minimaal vertraging op gaat lopen. Tenslotte zal het informatielandschap aan moeten sluiten bij het ingezette beleid. Het is alsof een nieuwe auto wordt ontworpen waarbij niet tegelijkertijd aandacht wordt besteed aan het ontwerp van de motor.

Wanneer dit programmaplan niet gerealiseerd wordt, dreigen maatregelen en acties uit het actieplan:

- niet gerealiseerd (kunnen) worden binnen de instellingen;
- veel budget en energie van instellingen gaan kosten dat ten koste gaat van kwaliteit van onderwijs;
- onvoldoende integraal opgepakt worden, waardoor inadequate deel oplossingen worden geïmplementeerd;

- ondersteunende partijen als SBB, DUO etc. niet goed aan kunnen sluiten bij de wensen van de instellingen zelf;
- instellingen aan de informatie en systeemkant onvoldoende worden betrokken bij de uitvoering;
- acties en regelgeving onvoldoende aansluiten bij processen en systemen binnen de instellingen;

1.5 Scholen nadrukkelijk betrekken bij de uitwerking

Dit plan heeft juist als doel om scholen nadrukkelijk te betrekken. En hun stem te verwoorden. Te zorgen dat ze van elkaar leren en daarmee de extra inspanning die nodig is voor het realiseren van de beleidsmaatregelen kunnen besteden. Daarnaast worden instellingen gestimuleerd en gefaciliteerd in het samenwerken aan oplossingen, implementaties en systeemaanpassingen. Daarbij wordt aangesloten bij initiatieven en trajecten zoals de voorhoedescholen van MBO15.

2 Activiteiten

2.1 Wat doet saMBO-ICT

In dit hoofdstuk zijn de activiteiten beschreven die door saMBO-ICT en overige organisatie uitgevoerd moeten gaan worden teneinde Focus op Vakmanschap op het gebied van systemen en informatievoorziening te realiseren. Daar kan saMBO-ICT niet alleen voor zorgen. Wat saMBO-ICT wel zal doen is:

- sturing en coördinatie van de activiteiten van andere organisaties om te komen tot een samenhangend ondersteuningsaanbod voor instellingen bij hun implementatie van het actieplan;
- heldere impactanalyses (veldtesten) op de gevolgen van de maatregelen van het actieplan en daaruit afgeleid adviezen aan overheid, MBO Raad en MBO instellingen en hulp bij realisatie;
- communicatie en dialoog met MBO instellingen om de maatregelen op juiste wijze geïmplementeerd te krijgen in hun informatiesystemen en processen.

2.2 Activiteiten

De activiteiten, genoemd in het verslag van de bijeenkomst van 27 juni 2012 (zie bijlage), zijn te clusteren naar drie hoofdingelingen:

- Onderwijsinhoud
- Informatie-uitwisseling tussen instellingen-overheid
- Informatie-uitwisseling tussen onderwijssectoren
- Monitoren en sturing

Bij elk project is aangegeven:

- Projectnummer
- Het onderwerp dat het betreft
- Een aantal activiteiten die uitgevoerd gaan worden
- Een beknopte uitwerking van het project met doelstellingen en producten
- Looptijd van de projectactiviteiten
- De betrokken organisaties en de "trekker" van het project dat is aangegeven met een *

Ten slotte is bij elk cluster een soort stand van zaken aangegeven en een wordt aangegeven wat al in gang is gezet.

2.2.1 Cluster 1: Onderwijsinhoud

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
1	Onderwijstijd & ICT	Adviespunt onderwijstijd	Samenwerken met betrokken partijen met betrekking tot invulling onderwijstijd. Ontwikkelen en ruimte geven aan nieuwe onderwijsconcepten, wel gebaseerd op controleerbaarheid, effectiviteit en doelmatigheid.	Q3-12 / Q3-14	* Kennisnet saMBO-ICT MBO Raad Inspectie
2	Early warning onderwijstijd	Vooronderzoek Analyse Systeemaanpassingen	De realisatie van onderwijstijd moet over de volledige leerperiode worden geregistreerd. Met de flexibilisering en intensivering wordt de registratie en de vastlegging complexer. Instellingen dienen in de komende jaren systemen aan te passen in het kader van deze registratie.	Q4-12 / Q2-14	* saMBO-ICT Kennisnet
3	Kwalificatiedossiers	Analyse van gevolgen Aanpassen systemen Praktijktesten Uitrol	De nieuwe kwalificatiedossiers hebben gevolgen voor de inschrijfpositie van studenten, dus ook voor uitwisseling met DUO en de informatiesystemen binnen de instellingen. Daarnaast moeten de effecten beoordeeld worden ten aanzien van definities van indicatoren. Tenslotte zullen wijzigingen in de kwalificatiestructuur leiden tot aanpassingen in onderwijsprogramma's met gevolgen voor grote en kleine aanpassingen in documenten, leerinhoud enz. Analyse moet een compleet beeld geven van de gevolgen.	Q3-12 / Q4-14	* SBB saMBO-ICT MBO Raad
4	Doelmatigheid	Beschikbaar maken data	In overleg met DUO beschikbaar maken van data ten behoeve van samenwerkingsverbanden. Uitwisselen van ondersteunende tools die helpen bij verdelingsvraagstukken. Het leveren van data sluit aan bij het inhoudelijke project van MBO15. Tevens aansluiten bij de acties van OCW ten behoeve van de ondersteuning van instellingen en regio's.	Q3-12 / Q3 -13	* MBO Raad saMBO-ICT Kennisnet MBO15 OCW SBB

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
5	Examinering	Ondersteuning instellingen Managementinformatie Nieuw examensysteem	Ondersteuning van instellingen middels, eisen aan inrichting, uitwisseling kennis en ervaringen. Daarnaast opzetten van uitwisseling van examencapaciteit. Regelen calamiteiten. Medewerking aan opzetten en implementeren van CES.	Q3-12 / Q3-15	* CvE saMBO-ICT MBO Raad

In het kader van dit cluster wordt aangesloten bij lopende initiatieven en worden deze geïntensiveerd en uitgebreid om de implementatie van de beleidsmaatregelen uit Focus op Vakmanschap te ondersteunen.:

- Inventarisatie onderwijstijd door Kennisnet en Inspectie, dat inmiddels een discussiedocument en website heeft opgeleverd met een aantal praktijksituaties. Daaruit blijkt dat het niet eenvoudig is een eenvoudige standaardmethodiek af te spreken. Een meer organische werkwijze moet instellingen meer ruimte geven om onderwijstijd innovatiever in te vullen.
- In datzelfde kader ontwerpt Kennisnet met het bedrijfsleven 2-3 nieuwe oplossingen hoe instellingen met behulp van ICT toch binnen aan de nieuwe normen van onderwijstijd (en financieel haalbaar) kunnen voldoen.
- Het project rond de nieuwe kwalificatiedossiers van SBB, waarin een eerste impactanalyse is voorzien.
- De invoering van examinering taal en rekenen door CvE, waar een traject wordt uitgevoerd voor de implementatie van het huidige examensysteem van Cito en in de toekomst dat van CES, een nieuw systeem. Bij die invoering is een intensieve begeleiding van instellingen noodzakelijk.

Dat wil echter ook zeggen dat in het kader van de projecten 2 en 4 nog geen activiteiten zijn gepland in het kader van systemen en informatievoorziening.

2.2.2 Cluster 2: Uitwisseling instellingen-overheid

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
6	Opleidingsdomeinen	Systeemimplementaties	Nieuwe regels rond opleidingsdomeinen worden geïmplementeerd in de informatiesystemen. Afstemming met DUO in gebruikers- en technisch overleg. Helpdesk voor instellingen	Q3-12 / Q3-13	* saMBO-ICT MBO Raad DUO OCW
7	Aanmelden en inschrijven	Sturing op SION project	SION project wordt aanmelding en inschrijving verbeterd binnen instellingen. Proces wordt volledig gedigitaliseerd.	Q3-12 / Q4-13	* saMBO-ICT MBO Raad DUO OCW

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
8	VAVO	BRON informatie	Aanpassen samen met instelling van BRON uitwisseling. Daarnaast bewustwording bij de instellingen zelf om dit anders vorm te geven.	Q1-13 / Q4-13	* saMBO-ICT MBO Raad DUO OCW
9	Bekostigingsmethodiek	Afstemmen BRON-informatie	Snellere uitwisseling met betrekking tot aanmelding met DUO, onder andere bekostigingsstatus. Directe teruglevering van informatie met betrekking tot bekostiging. Daarnaast aandacht voor de informatiebehoefte die binnen instellingen ontstaat m.b.t. bekostigingsinformatie, onder andere aandacht voor "forecasting"	Q3-12 / Q3-14	* DUO saMBO-ICT MBO Raad
10	Passend onderwijs	Aanpassen processen	Ontwikkeling begeleidingsblad bij OOK. Op basis daarvan het aanpassen van processen binnen instellingen en DUO	Q2-13 / Q3-13	* MBO Raad saMBO-ICT DUO
11	VSV	Aanpassen systemen	Verbeteren van systeemmeldingen. Aandacht voor registratie bij het verzuimloket en aansluiten registraties VO en MBO.	Q1-13 / Q4-13	DUO MBO Raad saMBO-ICT
12	Uitwisseling examengegevens	Afspraken gegevens Realisatie in systemen	Definities van gegevensuitwisseling vastleggen en delen met instellingen. Aanpassen systemen voor kernregistraties binnen instellingen. Uitwisseling examensysteem – instelling – bron realiseren.	Q3-12 / Q3-13	* DUO saMBO-ICT MBO Raad OCW CvE

In dit cluster spelen op dit moment de volgende activiteiten en projecten.

- Implementatie opleidingsdomeinen op basis van een servicedocument van MBO Raad en saMBO-ICT. Het zal noodzakelijk zijn deze implementatie te ondersteunen met betrekking tot systemen en begeleiding van instellingen.
- Aanmelden en inschrijven is een SION-project, dat echter vooral gericht is op het operationeel maken van de services bij Duo. Daarnaast is een systeemimplementatie noodzakelijk binnen de instellingen.
- De methodiek waarbij sneller inschrijffresultaten beschikbaar komen (9) wordt een eerste aanzet voorzien in Q3 van 2012. Een vervolg zal activiteiten noodzakelijk maken bij instellingen.

Met betrekking tot de overige onderwerpen zijn op dit moment geen activiteiten gepland.

2.2.3 Cluster 3: Uitwisseling onderwijssectoren

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
13	Studievoortgang	Intake professionaliseren Datamining en profielen Overdracht VO-MBO	Intake kan geprofessionaliseerd worden door beter inzicht in risico's. Via datamining wordt beschikbare data gebruikt om beter inzicht te krijgen in risicogroepen en methoden om deze beter advies en begeleiding te geven.	Q4-12 / Q1-15	* saMBO-ICT Kennisnet MBO Raad
14	Terugkoppeling HO en arbeidsmarkt	Verbeteren terugkoppeling HO-informatie	Verbeteren (en detailleren) van terugkoppeling van studiesuccesgegevens vanuit HO naar MBO en het arbeidsmarktsucces van studenten. Doel moet zijn het verbeteren van het primaire proces. Dus geen managementinformatie, maar stuurinformatie. Voor teams en colleges moet het toepasbare informatie zijn om actie op te kunnen nemen (voorspellend, sturend).	Q2-13 / Q3-14	* saMBO-ICT MBO Raad Kennisnet
15	Keten VMBO-MBO-HBO	Uitwisselen portfolio's Uitwisselen studie-informatie	Het verbeteren van uitwisseling tussen VO en MBO. Daarbij wordt een overstapservice ontwikkeld op basis van de overstap tussen PO en VO (OSO), aansluitend bij de digitale aanmelding MBO, zoals die in het kader van (7) wordt uitgevoerd.. Voorziening voor uitwisselen van portfolio's tussen instellingen onder regie van de student zelf.	Q4-12 / Q4-14	* saMBO-ICT MBO Raad Kennisnet
16	Verbeteren benchmark	Meewerken aan verbeteren benchmark	Benchmark is in eerste instantie verantwoordelijkheid MBO Raad, maar saMBO-ICT ondersteund deze activiteiten met uitwisseling gegevens, afstemming met systeemleveranciers. Daarnaast wordt de informatie encyclopedie gebruikt om definities vast te leggen. Resultaat zou moeten zijn om een voorziening te creëren voor horizontale verantwoording.	Q3-12 / Q4-14	* MBO Raad saMBO-ICT Kennisnet

In het kader van dit cluster wordt het volgende ondernomen:

- Er wordt op bescheiden schaal een pilot gestart met betrekking tot datamining. Wil deze activiteit breder toepasbaar worden, is opschaling noodzakelijk. Beoogd wordt om door een goede intake van studenten, waarbij een risicoprofiel vertaald moet worden in een gerichte aanpak per student.
- In het kader van het SION project "doorstroommonitor" is ervaring opgedaan met betrekking tot de uitwisseling van informatie tussen HO en MBO. Er is ook een voorzichtige verkenning gedaan naar uitstroom arbeidsmarkt. Een stap verder gaat het leveren van informatie die bruikbaar is op het niveau van teams en het primaire proces. Daar is niet alleen andere informatie voor nodig maar ook moeten ook teams met dergelijke informatie kunnen werken.
- Het project rond de informatie-encyclopedie moet worden voortgezet met betrekking tot andere definities.

Rondom bijvoorbeeld het integreren van begeleidingsinformatie in het inschrijfproces (14) en het uitwisseling van portfolio's zijn nog geen acties ondernomen. De noodzaak is gelegen in het directe belang van een goede begeleiding van de student.

2.2.4 Cluster 4: Monitoren en sturen

P	Onderwerp	Activiteiten	Uitwerking	Looptijd	Betrokken organisaties
17	Monitoren activiteiten	Monitoren Samenhang bewaken Informatievoorziening richting instellingen Sturen	De bovenstaande projecten worden uitgevoerd door verschillende partijen. Samenhang brengen in die activiteiten en richting geven, zodat instellingen de resultaten snel genoeg kunnen implementeren is daar een voorwaarde voor. Samen met de betrokkenen wordt daarom de voortgang van het programma bewaakt. Maar ook worden de resultaten en de voortgang consequent en eenduidig gecommuniceerd richting de instellingen, daarbij wordt gebruik gemaakt van bestaande en bewezen kanalen, maar worden ook nieuwe middelen ontwikkeld.	QI-13 / QIV-15	* saMBO-ICT Kennisnet MBO Raad OCW DUO

3 Inzet vanuit saMBO-ICT

3.1 Ondersteuning vanuit saMBO-ICT

Uit de inventarisatie van de benodigde activiteiten en de onderwerpen die nu reeds in gang zijn gezet, komt nog geen scherp beeld naar voren van de inzet die elk van de partijen in moet zetten op deze acties.

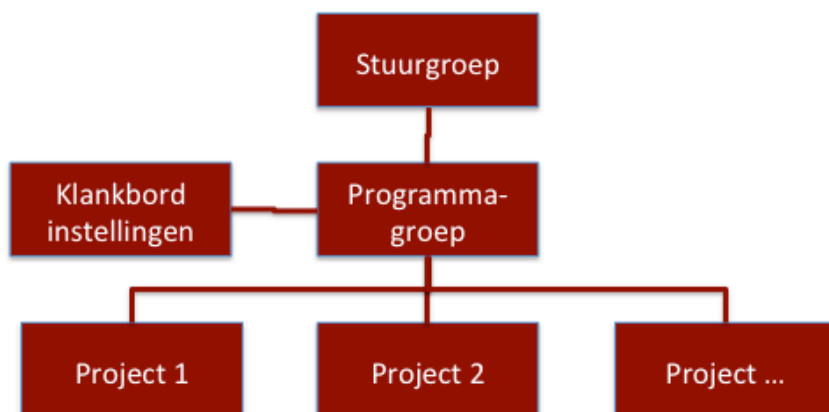
Een voorbeeld is de implementatie van de nieuwe kwalificatiedossiers. Daarbij is slechts gedeeltelijk duidelijk welke systeemimplicaties dit heeft en dus welke acties ingezet dienen te worden. Voor een eerste, gestructureerde impactanalyse is 50K beschikbaar, maar op basis van de uitkomsten daarvan zijn extra middelen noodzakelijk.

Het is van belang voor saMBO-ICT om na te gaan welke inzet de komende jaren noodzakelijk is om de betreffende ondersteuning te bieden aan Focus op Vakmanschap. Daarbij is uitgegaan van:

- De andere partners kennen een eigen financiering en/of bekostigen de activiteiten vanuit hun reguliere budget
- Het betreft een 3 jarig programma dat (formeel) start op 1 januari 2013 en loopt tot en met 31 december 2015
- De coördinatie en verslaglegging met betrekking tot de voortgang wordt uitgevoerd door saMBO-ICT
- saMBO-ICT een additionele bekostiging voor deze activiteiten ontvangt vanuit OCW

3.2 Organisatie

Organisatorisch zal het programma worden aangestuurd door een stuurgroep.

Opdrachtgever is het ministerie van OCW. De stuurgroep is het bestuur van saMBO-ICT.

De programmagroep is een combinatie van projectleiders en inhoudelijke (beleids)medewerkers van de betrokken organisaties. De programmagroep maakt gebruik van de feedback uit instellingen. Deze wordt geformaliseerd met behulp van een klankbordgroep. Deze bestaat uit instellingen met een goede spreiding in omvang en type instellingen.